

1963

Leto LXV - št. 2

SLOVENSKI
čebelar

VSEBINA

Edi Senegačnik: Sladkor ali med?	35
Peter Močnik: Program perspektivnega gospodarskega in družbenega razvoja v okraju Maribor in čebelarstvo	35
M. Stejskal: Ožilje na krilih čebel je važno za njih odbiranje	38
Ivan Rak: O višini sata (Nadaljevanje in konec)	40
Franc Grošelj: Naši medsebojni odnosi	42

OSMRTNICE

Jože Peklar, Franc Dokl, Ivan Verdonik	44
--	----

NASA ORGANIZACIJA

Proslava mednarodnega čebelarskega dneva v Ljubljani	45
Čebelarska razstava v Mariboru	45
Čebelarska razstava v Ptujju	47

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

Graščak s svojo družino na izletu

NA OVITKU

Poročilo opazovalnic za mesec december 1962. Iz Kranja. Dvodnevni tečaj za vzrejevalce matic. Oglasi.

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Clani, ki plačajo letno članarino 1000 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 50, tiska CP Delo — obrat Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za nečlane 1200 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 140 din, na 16 straneh 70 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka žiro-računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 600-14/605-116

SLADKOR ALI MED?

EDI SENEGACNIK

Zadnje mesce so nekateri angleški časopisi in revije mnogo pisale in razpravljale o tem, ali je sladkor po svojih hranilnih in zdravilnih vrednostih zares enakovreden medu. Povod za precej žolčno razpravljanje je dala neka londonska revija, katere bravec je vprašal v zdravniški rubriki, kakšne hranilne oziroma zdravilne snovi ima v sebi med. Ali ima med zares kak vpliv na zdravljenje želodčnega čira, visokega krvnega pritiska, bronhitisa in še nekaterih drugih bolezni. Znani angleški zdravnik dr. Frederic Stare je radovednemu bravcu takole odgovoril:

»Hranilne vrednosti medu so podobne tistim, ki jih ima sladkor. Sledovi mineralnih snovi v medu so tako neznatni, da nimajo nobenega vpliva na zdravje. Med nima nobene antiseptične vrednosti in sploh nobenih prednosti pred sladkorjem razen glede okusa, če je ta sploh komu všeč. Če ima vaš oče rad med, ni razloga, da bi mu ga ne dali. Je pa vseeno, če mu daste žličko sladkorja...«

Zaradi te izjave je nastal pravcat vihar ne samo v čebelarških vrstah, temveč tudi med medicinskimi strokovnjaki in kemiki, ki so se na široko razpisali o sestavinah in učinkovitosti medu. Naše čebelarje bo gotovo zanimalo, kakšno mnenje o medu se je izkristaliziralo po tolikem razpravljanju.

Najprej je odgovoril urednik znanega čebelarškega lista »The British Bee Journal« Cecil B. Tonsley, ki nas je pred nekaj leti obiskal in ki je nekaterim našim čebelarjem prav gotovo še v spominu. Kot čebelarški strokovnjak je odgovoril dr. Stareju, da ima prav, ko trdi, da so osnovne sesta-

vine sladkorja in medu skoro enake. Vprašuje pa ga, ali je sploh prebral kako knjigo, ki so jo bili napisali bolj široko razgledani zdravniki in znanstveniki v vseh delih sveta o različnih vrstah medu, njihovih sestavinah in učinkovitostih. Ali so mu znani podatki različnih klinik o otrocih, ki so jih hranili s sladkorjem in z medom? Kot zdravnik bi moral pač vedeti, kakšen blagodejen učinek je imel med na bolehna in podhranjena telesa otročičev. Tega učinka pa sploh ni bilo, če so jih hranili s samim sladkorjem.

Ali je dr. Stare, preden je objavil svoje nespametno in nesmiselno mnenje o učinkovitosti medu, vedel, za tele znanstvene ugotovitve: Kadar so različnim dietam pri ljudeh, ki so trpeli za čišrom na želodcu ali na dvanajstniku, dodali med, se je kmalu pojavilo znatno izboljšanje. To pa se ni zgodilo, če so hrani dodali sam sladkor. Nasprotno! Tovarniški beli sladkor je še povečal težave. V zadnjem času so nekateri zdravniki dognali, da čišrov na dvanajstniku ne povzroča zgolj prevelika obremenjenost z delom, ampak prav uživanje tovarniškega sladkorja. In še dalje. Laboratorijski izvidi so pokazali, da ubija dober, zrel med vse bolezenske klice; torej je bakteriociden. V zvezi s tem bi opozorili na odlično znanstveno delo enega največjih ginekoloških kirurgov dr. Michaela Bulmana, ki uporablja pri svojih operacijah kot mazilo namesto antibiotikov čist med. Med nadomešča penicilin, streptomycin in druge antibiotike. Nadalje je dr. Bulman odkril, da med hitreje celi rane in pospešuje rast, kakor tudi granulacijo tkiva, kar se ne zgodi pri drugih mazilih. Urednik Tonsley, ki je zbral vse mogoče podatke in jih objavil v uvodnem članku svojega lista, končuje takole:

»Vse kaže, da je med preveč preprosto in naravno zdravilo za nekatere velike glave. Te bi rade videle, da bi bolniki na kirurških klinikah požirali štirikrat na dan tablete, namesto da bi se štirikrat na dan pošteno najedli.«

Omenjene ugotovitve so za nas čebelarje res važne. Niso nam povedale nič novega, temveč kvečjemu potrdile, da so bile naše dosedanje izkušnje z medom pravilne. Že naši predniki so mu pripisovali zdravilno moč, čeprav niso takrat prav ničesar vedeli o kaki kemiji. Uživali so ga kot zdravilo proti vsem mogočim boleznim in ga uporabljali kot mazilo za različne rane in čire, ko svet še ni prav nič vedel o kakih antibiotikih. Med je bil pač nekako univerzalno zdravilo in to mnenje velja še danes skoro povsod po svetu. Zanimivo je nadalje, da pomaga med pri različnih želodčnih boleznih, zlasti pri čiru na želodcu in dvanajstniku. To so dognali tudi ruski medicinski znanstveniki, ki so v nekem sanatoriju zdravili in hranili bolnike izključno z medom in skoro vse ozdravili. V novejšem času se je pridružil medu še matičji mleček, ki je bil zelo učinkovit prav pri raznih želodčnih boleznih. O tem so poročali razni čebelarski listi, pred leti pa tudi zdravniki z beograjske interne klinike. Še vedno razpravljajo znanstveniki o tem, katere snovi v medu tako blagodejno vplivajo na človeški organizem. Danes že vemo, da je v njem cela vrsta mineralnih snovi. Če so hranili bolnike s takimi mineralnimi snovmi v drugih živilih, se stanje bolnikov ni izboljšalo, če pa so jih hranili z medom, se je takoj pokazal zdravilni učinek. Torej mora biti v medu še nekaj, česar doslej niso mogli natančno ugotoviti. Morda gre tu za neke podobne snovi, kot so jih našli v mlečku. Pri tem so analizirali že 97 % sestavin, ni pa jim uspelo analizirati ostalih treh odstotkov. Prav ti trije odstotki pa pri mlečku bistveno vplivajo ne samo na razvoj

ličink, ampak prav tako na različne bolezni. Mleček brez teh treh odstotkov še nepoznanih snovi, sploh ni učinkoval. Sodijo, da so tudi v medu različni fermenti in hormoni, ki zdravilno učinkujejo. Zanimivo je, da v medu doslej še niso našli kakih posebnih vitaminov. Edino v medu materine dušice in ajde je nekoliko vitamina C.

No, in za zaključek še tole: Čebelarji dosežejo zelo visoko starost in ne umirajo za rakom. Znanstveniki pripisujejo vse to uživanju medu, blagodejnim hlapom in vonjem, ki prihajajo iz panja in deloma gibanju pri opravljanju čebel. Prav zato ostanejo čebelarji še v starosti pogosto duševno in telesno mladostno sveži. Le poglejmo okrog sebe, pa bomo opazili v naših vrstah več osemdesetletnikov, ki jih ne mučijo prav nobene starostne težave. Vsekakor bi morali vsi tisti, ki jim je pri srcu zdravje naših delovnih ljudi, bolj upoštevati med in ga priporočati ne samo kot zdravilo, marveč tudi kot visokovredno hranilo.

PROGRAM PERSPEKTIVNEGA GOSPODARSKEGA IN DRUŽBENEGA RAZVOJA V OKRAJU MARIBOR IN ČEBELARSTVO

PETER MOČNIK

V »Uradnem vestniku« okraja Maribor, št. 34 je objavljen »Program perspektivnega gospodarskega in družbenega razvoja v okraju Maribor«. Nas čebelarje zanima, kaj vsebuje sprejeti program važnega za **obstoj in napredek čebelarstva**, kajti čebelarstvo je tesno povezano s kmetijstvom in gozdarstvom, pa tudi z vodnim gospodarstvom in urbanizmom. Zato je potrebno, da so čebelarji obveščeni o nekaterih določenih tega programa, kakor tudi o tem, kako bodo vplivale zemljiške spremembe na razvoj čebelarstva.

Perspektivni razvoj od leta 1961—1965. Osnovni činitelj v gospodarskem razvoju okraja bo še nadalje industrija. Ob razvoju industrije pa ne smemo zanemariti kmetijstva, zlasti ne tistih strok, ki imajo ugodne naravne pogoje, in tudi ne tistih, ki so važne za zadovoljitev lokalnih potreb.

Kmetijstvo. Zasebne kmetijske proizvajavce bo treba usmerjati k moderni proizvodnji ter v ta namen razvijati pogodbeno sodelovanje kot sestavni del naporov za povečanje pridelkov in proizvodnosti dela. Najpomembnejša naloga v naslednjem razdobju bo razširitev zemljiških zmogljivosti družbenih posestev in zadružnih ekonomij. Največ površin bomo pridobili z dolgoročnim zakupom privatnih zemljišč. Nakup zemljišč pa bo prišel v poštev le v primerih, ko bomo z novimi zemljišči lahko dopolnili sedanje površine; tu je mišljena tudi zaokrožitev kmetijskih posestev. Nadaljnji vir za širjenje družbenih zemljišč bodo še relativna gozdna tla, ravninski pašniki in zamočvirjena zemljišča, ki jih bo mogoče s hidromelioracijami in agromelioracijami spremeniti v obdelovalne površine.

S poljedelsko proizvodnjo moramo zagotoviti skladno in nemoteno razvijanje živinoreje z zadostnimi količinami kakovostne krme. Razširiti in intenzivirati bomo morali pridelovanje lucerne, deteljin, silažne koruze itd.

Posebno pozornost bo treba posvetiti pridelovanju vmesnih krmilnih rastlin, ki jih pri nas še vse premalo sejejo, čeprav so izrednega pomena.

Sočasno s širjenjem proizvodnje krme na ornih površinah moramo pospeševati pridelovanje krme na travnikih in pašnikih. Povečati je treba proizvodnjo industrijskih rastlin, predvsem oljnic, hmelja in deloma sladkorne pese, zlasti na območju občin Ormož in Ptuj.

Ker je za intenzivno proizvodnjo in velike pridelke osnovnega pomena dobro seme, je zelo važna naloga, da pridelamo zadostne količine visoko kvalitetnega semena za redno izmenjavo in za uvajanje novih sort. Proizvodnja kakovostnega semena se bo stalno večala. V letu 1965 bomo skušali pridelati 9000 q semenske pšenice, 15.000 q semenskega krompirja, 1500 q semena črne detelje, 600 q semena lucerne in 4900 q semena ostalih krmilnih rastlin.

V okviru sadjarske proizvodnje je poudarek predvsem na družbeni proizvodnji, tako glede investicijskih naložb kot glede pridelka. V letu 1965 bo na območju okraja skupno 1.335.200 rodnih sadnih dreves, od tega 23,3 % na družbenih posestvih. V naslednjih petih letih bomo obnovili 1500 ha sadovnjakov, od tega na območju Maribor-Center 678 ha. Za obnovo v sadjarstvu bomo proizvedli v 5 letih 300.000 sadnih sadik. Z izboljšano agrotehniko in doslednejšim izvajanjem raznovrstnih ukrepov bomo stalno povečavali sadjarsko proizvodnjo, ki bo dosegla v letu 1965 70.000 ton sadja, od tega 55,4 % v družbenem sektorju. Za predvideni porast poljedelske proizvodnje bomo investirali skupno 2.852.800.000 din, za porast sadjarske pa 1.538.850.000 din.

Gozdarstvo. Osnovni cilj gozdnega gospodarjenja mora biti povečanje današnjih količin poseka lesa, ne da bi se s tem poslabšala proizvodna zmogljivost gozdov. Sečnje bomo povečali s krčenjem gozdov v ravninskih in gričevnatih delih okraja z globokim tlom in na zemljiščih, ki so prikladna za kmetijsko obdelavo. Vzporedno s tem bomo razširili gozdove na zapuščene gorske kmetijske površine ter grmišča, in to najmanj na 6000 ha.

Plantaže in intenzivne gozdne nasade bo treba osnovati tudi na manj vrednih zemljiščih, ki jih doslej ni izkoriščalo niti gozdarstvo niti kmetijstvo. Vključno z drevjem ob vodah in v drevoredih bomo zreducirali površino takšnih nasadov za okoli 3000 ha.

Z usmerjanjem sečnje in gojitvijo gozdov bo treba zboljšati njihovo strukturo tako, da se bo krepila udeležba iglavcev kot kvalitetnejše drevesne vrste.

V prihodnjih 5 letih bi spremenili 2071 ha v kmetijske kulture, 2086 ha v plantaže hitro rastočih listavcev, 490 ha v intenzivnejše nasade iglavcev ter 1321 ha v mešane kmetijske kulture in plantaže listavcev. Skupno bi skrčili 5918 ha gozdov, od tega 4176 ha zasebnih gozdov.

Krčenje gozdov bo treba nadoknaditi s povečanim pogozdovanjem zastarelih posek, z osnovanjem nasadov hitro rastočih listavcev (predvsem topolov, vrb, črne jelše, rdečega hrasta, macesna in zelenega bora), s pogozditvijo opuščanih kmetijskih površin višinskih kmetij, s pogozditvijo grmišč, z izboljšavo gozdnih tal, z melioracijami degradiranih gozdov itd. Za pogozdovanje bo potrebnih v 5 letih 26.848.000 sadik. Od teh bi odpadlo na smreko in jelko 11.500.000, na rdeči in zeleni bor 5.900.000, na macesen (gorski in

nižinski) 1,700.000 na duglazijo 1,000.000, na listavce 6,948.000, a od listavcev na topole 1,648.000.

Da se bomo izognili škodi, ki jo povzroča divjad, bo treba nekatere na novo zasajene kulture za nekaj let ograditi in napraviti umetne jase z dobro pašo, tako da bo imela parkljasta žival normalne življenjske pogoje.

Pereče je tudi vprašanje gozdne škode, ki jo povzročajo strupeni plini. V Mežici so ogroženi gozdovi na površini kakih 600 ha, v Kidričevem na površini 100 ha. To vprašanje je treba rešiti s sodelovanjem rudnika in tovarne ter namestiti varnostne naprave.

Vodno gospodarstvo. Za ureditev hudournikov in potokov hudourniškega značaja bomo morali investirati okrog 50 milijonov dinarjev. V okvir tega urejanja spadajo pritoki reke Drave na področju občine Radlje ter razni potoki na južnem Pohorju in Uršlji gori. Nadalje bo treba urediti: Mislinjo nad Dovžami, Bistrico pri Muti, Kotuljski potok in njegove hudourniške pritoke, Brezniški potok, Crkvenico pri Vuzenici in Oplotnico.

V programu regulacije rek in potokov imajo prednost: Meža na tistih odsekih, kjer reka ovira modernizacijo ceste Dravograd—Ravne in rekonstrukcijo železarne Ravne, Mislinja med Otiškim vrhom in Bukovsko vasjo, Radvanjski potok in utrditev obrežja Drave v Mariboru med Zrkovsko cesto in novim mostom.

Da bi pridobili čim več primernih površin za razvoj kmetijstva, posebno pa žyvinoreje, bo treba v naslednjih letih izvesti obširne melioracije, predvsem v Pesniški dolini, na površinah ob Ložnici pri Slov. Bistrici in še na drugih manjših kompleksih.

Glavna finančna sredstva za omenjene in druge investicije v vodnem gospodarstvu bo prispevala vodna skupnost, in sicer okrog 1500 milijonov. Nadaljnja sredstva bodo morali preskrbeti občinski ljudski odbori in gospodarske organizacije.

Posebej za čebelarstvo določa program: Proizvodnjo medu bomo povečali v naslednjih 5 letih za 50,4 % ali 25 ton v letu 1960 na 57,6 ton v letu 1965. Za dobro in nemoteno oplojevanje sadnega drevja bomo ustanovili čebelarsko farmo, ki bo imela okoli 1000 panjev čebel. V dobi cvetenja sadnega drevja bo nudila ta farma usluge sadjarskim obratom s tem, da jim bo dodeljevala potrebno število panjev čebel.

Tako program!

Kaj pa čebele? Za njih vzdrževanje in obstoj ni nikjer ničesar predvidenega. Zanje naj skrbe tisti zaslepljenci, ki se z njimi ukvarjajo. Glavno je, da dajo med! Kje pa bodo dobile medicino, iz katere med izdelujejo, in cvetni prah za odgoj zalege, to je njihova stvar. Tako je splošno mnenje celo pri izobražencih. A so čebele vendarle živa bitja, ki ne morejo uspevati zgolj ob zraku in vodi. Prav tako kakor prašičem, kravam in ostali živini je tudi njim potrebna primerna hrana. Za prve program to upošteva, za druge pa ne. Zakaj ne? Ker si čebele iščejo hrano same na cvetovih raznih rastlin. Toda vse rastline ne mede in ravno tiste, ki mede, perspektivni plan iz svojega programa večinoma črta, kljub temu da bi čebele hrano, ki bi jo porabile zase, dobro plačale. Saj pri tem, ko nabirajo hrano, cvetje oprahujejo in oplojujejo. Brez njih bi bilo le malo sadja in malo semena.

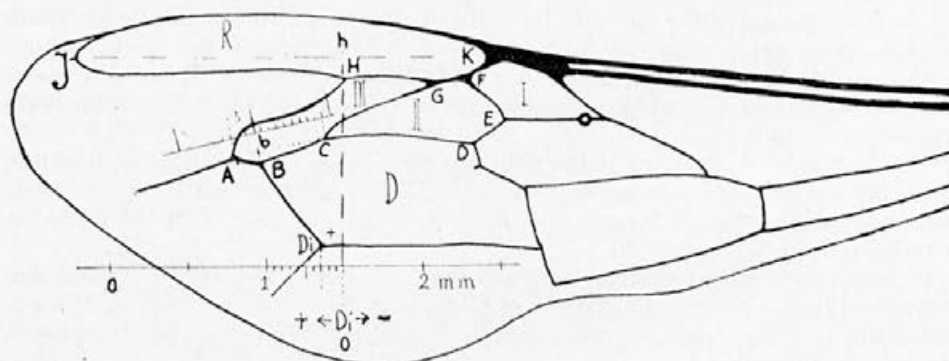
(Dalje prihodnjič)

OŽILJE NA KRILIH ČEBEL JE VAŽNO ZA NJIH ODBIRANJE

M. STEJSKAL., agronomska fakulteta centralne univerze v Venezueli, Maracay

Nekateri indeksi na sprednjih krilih čebele so važni za presojanje evropskih čebeljih pasem. Kateri indeksi prihajajo pri tem v poštev, je razvidno iz objavljene slike, ki predstavlja sprednje krilo kranjskega trota. Od teh indeksov je »Avstrijska čebelarska zveza« sprejela v svoj načrt za odbiranje čebel v letu 1959 kubitalni indeks in diskoidalni premik.

Na naši sliki predstavlja kubitalni indeks razmerje $bC : bA = 9 : 3 = 3$. Lahko bi bil tudi manjši, npr. $8 : 3 = 2,66$. V prvem primeru bi napisali $Cu = 3$, v drugem pa $Cu = 2,66$.

Sprednje krilo kranjskega trota Sklenarjevega plemena z označbo ožilja in indeksov po Goetzeju (1959). Merjeno leta 1962 v Maracayu, Venezuela. (Sklenarjeve matice so bile uvedene leta 1957.) — $Cu = Cb : bA = \frac{9}{3} = 3$; $RA = Jh : hK = \frac{34}{18} = 1,88$; $Ro = AC : GH = \frac{12}{11} = 1,1$; $Di = +0,5$

R radialno polje; I, II, III, 1.—3. kubitalno polje; D diskoidalno polje; Di diskoidalno križišče; Di—B diskodialna prečna žila; Cb:bA kubitalni indeks; CB:BA realni kubitalni indeks; CA:GH ročkasti indeks; Jh:hK radialni indeks; CD:DE pre-kubitalni indeks; + < 0 > — diskoidalni premik

Diskoidalni premik (Di) določimo takole: Na črto J K postavimo v točki H pravokotnico in pogledamo, v kakšni razdalji je ta pravokotnica od točke Di. Če je točka Di odmaknjena od pravokotnice v smeri vnanjega konca krila, potem je diskoidalni premik pozitiven (+). Če gre pravokotnica skozi Di, je diskoidalni premik nič (0). Če pa leži Di na drugi strani pravokotnice, to se pravi, da je ta točka odmaknjena od pravokotnice v smeri korena krila, je premik negativen (—). V primeru, ki ga ponazoruje naša slika, bi pisali $Di = +0,5$ (v desetinkah milimetra).

Še nekaj o pomenu krilnih indeksov! Kranjska čebela ima dokaj velik kubitalni indeks, saj je vedno večji od 2. Nasprotno je kubitalni indeks nemške čebele manjši od 2. Torej je mogoče po tem indeksu obe pasmi

prav dobro razlikovati. Isto velja za diskoidalni premik. Pri kranjici je ta premik vedno pozitiven, pri nemški čebeli pa negativen.

Za Avstrijo in najbrž tudi za Slovenijo prihajajo v poštev tele tri čebelje pasme:

1. *Apis mellifica mellifica* (N) je nemška čebela, ki je temne barve in jo zavoljo tega označujejo z Nigra (N).

2. *Apis mellifica carnica* (C) je kranjska čebela, ki je bolj ali manj siva in ima dokaj izrazite tomentne pasove na tretjem do petem zadkovem obročku.

3. *Apis mellifica ligustica* (I) je italijanska čebela, ki se po barvi tako dobro loči od prejšnjih dveh, da je z njima skoraj ni mogoče zamenjati.

Važno je potemtakem razlikovanje Karnike od Nigre in pri tem razlikovanju sta zgoraj obravnavana indeksa zelo dober pripomoček.

V Avstriji imajo Karniko za boljšo čebelo kot Nigro. Njena prednost se kaže predvsem v tem, da ima zelo dolg rilček, kar jo usposablja, da lahko srka nektar tudi iz globokih cvetov, ki zaradi krajšega rilčka Nigri niso dostopni. Jasno je, da tudi vse kranjske čebele nimajo enako dolgih rilčkov, zanimivo pa je, da je dolžina rilčka v neposrednem razmerju (korelaciji) z visokimi krilnimi indeksi, kar se da pri statistiki večjega števila čebel (populacije) prav dobro uporabiti. Čim večji krilni indeks ima čebela, tem daljši je njen rilček. Ta ugotovitev ima velik pomen pri vzreji matic in odbiranju dolgorilčnih čebel.

Vprašamo se, kako določamo te indekse. Načinov je več. Pri enem izmed njih lahko uporabljamo posebno lečo z desetkratno povečavo, ki ima spodaj stekleno ploščo, na kateri so zarisane vodoravne in navpične črte v medsebojni razdalji desetinke milimetra. Priprava se imenuje leča za štetje vlaken in jo je mogoče naročiti pri podjetju Greiner & Co., Brehmen, Niedersachsendamm 71, Deutschland. Stane kakih 33 nemških mark.

Namesto zgoraj popisane leče lahko uporabljamo tudi sekcionsko binokularno lečo z mikrometrom, ki pa je seveda mnogo dražja.

Tretjo možnost merjenja ožilja na krilih čebel nam nudi projekcijski aparat za diapozitive. Odtrgano krilo stisnemo med dve stekleni ploščici in ga projiciramo na podlago z mrežasto razporedbo črt. Tega načina se je oprijel tudi avtor članka. Meri in riše pri dvajsetkratni povečavi.

Leče prihajajo v poštev pri hitrem in približnem merjenju v čebelnjaku. Za primerjanje vzrejnih rezultatov pa so potrebna natančnejša merjenja v laboratoriju, kajti od teh merjenj je odvisno pravilno odbiranje matic za nadaljnjo vzrejo, ekonomski uspeh in celo dobro ime vzrejevalca.

Literatura

Goetze G.: Die Bedeutung des Flügelgeäders für die züchterische Beurteilung der Honigbiene. Zeitschrift für Bienenforschung, Band 4. Hest 7. Januar 1955. pp. 141—148.

Ruttner Friedrich: Die Aussenmerkmale des Carnica-Stammes, Troiseck. Oesterr. Imker, 1952. Folge 4.

O VIŠINI SATA

IVAN RAK

V

Ko smo tako pregledali našo čebelarstvo glede višine sata, smo se prepričali, da je v njej zapisano sicer vse, da je napisano nekje vse tudi prav, da je ponekod več povsem napačnih trditev in da je to za preprostega čebelarja tako rekoč nesprejemljivo. Da se razumemo: Preprost čebelar je zame tisti, ki list prebere, nima pa niti časa ali sposobnosti, da bi vsebino globlje razmislil. (Žal, da o vsebini našega lista tako malo razpravljamo!) Pa pustimo to in nadaljujmo! Odkod vsa ta različna mnenja med čebelarji?

Kratek odgovor: panjski sistemi, njih različne velikosti, višine satnikov, načini čebelarjenja itd., pri nas niso bili preizkušeni v enakih razmerah. Mi nimamo čebelarskih zavodov, kot jih imajo drugi, večji narodi, posamezniki pa se le težko odločijo za žrtve, ki so za take raziskave potrebne. Svoje mnenje glede višine okvira sem sicer povedal, zdi pa se mi, da je treba razpravo dopolniti še s pripombami, ki z višino sata nimajo neposredne zveze. Zato bom prav na kratko:

1. obravnaval morebitne ugovore in pojasnil to, kar bi se zdelo bravcem z moje strani nerazčiščeno,

2. izbral iz kritičnih, v treh nadaljevanjih iznesenih pripomb le nekatere, nato pa članek zaključil.

I. a) Ker uvidim, kako težko se ločimo od nečesa, kar nam je prešlo tako rekoč v kri, sem prepričan, da bo največ ugovorov proti mojim zaključkom s tole trditvijo: Čebelar Rak naj bo potolažen, Slovenci dosegamo močne družine predvsem s prestavljanjem. Morda se bo našel zopet kdo, ki bo trdil kot pred leti neki vodilni slovenski čebelar, ko je zapisal, da dosegamo v desetsatnem AŽ-panju tako močne družine, kakršnih N. N. (tudi znani jugoslovanski čebelar) v svojem življenju še videl ni. Pa bi vsem tem dejal: Tudi v AŽ-panju lahko dosegemo močne družine (če pa dovolj močne, je drugo vprašanje) in zato tudi v tem panju lahko čebelarimo zelo uspešno — toda to moremo doseči z mnogo več truda... V ostalem pa ne bom preklieval tega, kar sem, morda z drugimi besedami že povedal, da je prestavljanje v taki obliki, kot ga izvajamo, nekaj zelo zgrešenega.

b) Pa še morda nekaj o razvoju družin v panjih z nižjimi sati! Vsekakor je panj z nižjo mero satov, če teh le ni preveč, poprej poln čebel (torej močen), ker je pač po prostornini manjši. (Seveda nastaja pri tem že večkrat omenjeno vprašanje: koliko je v takem panju čebel — če je torej dovolj močen za naš glavni namen, da zbere čimveč medu.) Iz svoje prakse bi dejal, da se prva spomladanska zalega res pojavlja v panjih z nižjimi sati. Priznam tudi, da je tu zaleganje spočetka precej naglo in morda celo hitreje kot v panjih z višjimi sati, toda to velja samo za prvo zaleganje, pozneje pa se položaj naglo spremeni. Kuntseh pravi, ko hoče obzirno kritizirati Gerstunga in njegovo privrženost k visokemu satu, da je oblika zaleganja v rani pomladi ležeče jajce in da se tudi v višjih satih ta čas pojavlja zalega, če ne v isti obliki, pa vsekakor v obliki krogle, a nikakor ne v obliki stoječega jajca itd. Meni so npr. opazovanja pokazala, da je bil sedemsatar

z 19 cm visokimi satniki prej poln čebel kot AŽ (naš eksportovec). Pri devet-satarju ni bilo vedno tako, pri večsatarju pa je bil razvoj često obraten. Iz tega sledi, da le ni vse prostornina, kar se v našem tisku trmasto poudarja, ampak da mora biti višina satnikov vsklajena z njih številom, če hočemo doseči nagel in neoviran razvoj, skratka: Gerstungov nauk o razvoju v obliki krogle še drži, četudi ga nekateri hočejo povsem prezreti. Mnenja sem, da bi morale biti v Sloveniji družine dokaj zgodaj razvite in je torej za nas vprašanje, kako doseči zgođen spomladanski razvoj, dvakrat važno. Mnogo naših neuspehov je v tem, ker se družine razvijejo prepozno. Pozneje se družine razvijajo tudi brez našega vpliva naglo, v rani pomladi pa moramo napraviti vse za nagel razvoj. Edeñ važnih takih ukrepov je izbira prave višine sata. S tem sem tudi že povedal, da je stališče čebelarja Pote-kota utemeljeno, ko pravi, da ga nihče ne bo prepričal, da je družina na 15 satih z višino 21 cm deset dni prej godna za prestavljanje kot normalni AŽ-desetsatar, kar ima prav tako tov. Bukovec za pravilno. Ta pa je ver-jetno prezrl tole: Družine pri njem in tov. Košaku se niso razvijale v enakih razmerah. Tov. Košak je uporabljal za boljši razvoj posebne ukrepe:

pitanje na zalego,

širjenje plodišča po Armbrusterju (obračanje satov),

vstavljanje praznih (z medom oškropljenih) satov,

Blinov način širjenja gnezda (predelava plodišča v tri dele),

prezimpljanje z medenimi sati v medišču itd.

Vsi zgoraj naštetih ukrepi pospešujejo širjenje zalege. Z njimi dosežemo kljub osnovnim pomanjkljivostim (prenizki satniki) tak ali še boljši uspeh kot brez njih v panjih s povoljnejšimi osnovnimi pogoji (v našem primeru AŽ-desetsatar), vendar bi panj z boljšimi osnovnimi pogoji dal pri uporabi naštetih ukrepov še večji uspeh.

Ne prezrimo dejstva, da v čebelarstvu ni važno samo to, kakšen uspeh dosežemo, temveč tudi to, koliko našega truda je bilo potrebno za naš uspeh.

II. a) Vsem tistim, ki opravičujejo znižanje AŽ-sata, češ da imajo tudi drugi čebelarji veljaki nižje sate, pa tole: Če prejemata dva delavca kot plačo sicer enaka zneska, a vem, da prejme tak znesek prvi delavec enkrat mesečno, drugi pa dvakrat, in govorim o enaki plači obeh delavcev, je moje govorjenje ne le zgrešeno, temveč zlonamerno. Na kratko povedano: Med sati LR, DB, AŽ, Farrarjevimi itd. ni takrat, kadar govorimo o razvoju družine na posameznih satih (in samo za to pravzaprav gre) pravega pri-merjanja, ker pač ene uporabljajo v enojni, druge pa v dvojni višini.

b) »Kaj vse moraš prebaviti, slovenski čebelar?« vzdihnem, kadar berem takele in temu podobne izjave v našem listu: »Tudi dr. Zander je racionalno Gerstungovo mero znižal od 25 na 20 cm in potrebo tega znižanja znanstveno utemeljil. (Plodišča in medišča so potemtakem v naših panjih prej prevelika, kot premajhna.) Sicer pa mer našim satnikom nismo določili sami, temveč jih posneli po Gerstungu, ki je njih pravilnost eksperimentalno dokazal.« Pa pogledjmo, kaj je v tej izjavi napačnega!

1. Dr. Zander ni znižal višine Gerstungove mere, ker ni ta pri Gerstungu 25, ampak 41 cm.

2. Dr. Zandrovo znižanje se izraža v praksi nekoliko drugače, kot nekateri mislijo, kajti tisti ki čebelarijo s tem satnikom, uporabljajo dve višini

za plodišče (kakor piše »Sodobno čebelarstvo«). No, vidite, pa smo zopet tam: na višini kakih 40 cm.

3. K stavku »Sicer pa mer... dokazal« dodajmo še tole: Zato je pač Gerstung kriv, če se mi iz tega zavijanja o merah satnikov ne moremo več izviti.

4. Mere naših satnikov smo res povzeli po Gerstungu, toda pojdimo do konca: Gerstungov in AŽ-satnik imata pač skupni dolžini dveh stranic in torej tudi enako površino, sta pa v bistvu povsem nekaj različnega. Gerstung je trdil, da je za dober razvoj družine potreben višji satnik in mu je določil višino 41 cm, naš pa je visok 26 cm. Razvoj na enem in drugem gre različno pot. Zato take primerjave niso utemeljene. Trdim, da bi si Gerstung danes ne pustil reči, da je naša višina sata (slabih 23 cm notranje mere) njegova. In končno: Kaj želi povedati pisec gornjih vrstic in za kako mero se ogreva?

Tovariši, malo več resnosti, kadar razpravljamo o tako važnih stvareh! Premislimo dobro, preden kaj napišemo, kajti nekdo je le tudi za to odgovoren.

Menim, da se že uresničuje preroška napoved Antona Žnideršiča, ki je dejal, da bo tudi pri nas prišel čas, ko bo šlo za mero... (glej »Slovenski čebelar 1962, str. 262, 5. odst.). Zato vabim k složnemu razpravljanju o tem vse tiste, ki jim je najvišji cilj: nuditi slovenskim čebelarjem take pogoje, da bodo dosegli pri svojem delu čim boljše uspehe.

(Konec)

NAŠI MEDSEBOJNI ODNOSI!

FRANC GROSELJ

Sedaj, ko je sneg pobelil hribe in doline, se je čebelarjevo delo omejilo na kovanje načrtov za prihodnje leto in brskanje po strokovnih listih ali knjigah. Tudi jaz sem vzel v roke to zimo starejši letnik Slovenskega čebelarja in prebral nekatere članke, ki jih prej nisem utegnil. Pa sem v enem izmed njih naletel na tele besede: »V času, ko čebelice mirno, toda nestrpnostno pričakujejo pomladi, se shajajo čebelarji na sestankih in občnih zborih ter kujejo načrte za še uspešnejše delo čebelarskih društev. Tovariško si pomagajo in ni ga, ki bi komu storil ali želel kaj slabega.«

Nehote sem odložil list in se zamislil. Ali je res tako? Ne! Povsod prav gotovo ne! Marsikateri čebelar je silno ljubezniv in še bolj ponosen na svoje uspehe. Večkrat se trka po prsih in razklada, kaj je vse doživel pri svojih čebelah. Ko pa se v njegovi soseščini pojavi novinec, ki bi mu utegnil škodovati, se naenkrat zaprede v molk. A če bi ostalo samo pri molku, bi bilo še kar v redu. Pa se kaj rado zgodi, da se njegova usta spet odpro, vendar ne v prid novincu. Tega je treba uničiti ali vsaj onemogočiti kot čebelarja. Začne se »strokovno obrekovanje«, ki se lahko prevrže v največjo podlost.

Kot čebelarskemu zelencu mi je več starejših čebelarjev pomagalo z nasveti. Eden je bil pametnejši od drugega. Resno sem se bal, da ne bom nikdar kos tolikšni učenosti. Seveda sem jim bil hvaležen za njihov pouk,

kajti niti slutil nisem, da je pri nekaterih slonela vsa ta naklonjenost na lažnih temeljih.

Od treh čebelarjev, pri katerih sem iskal pomoči, je le eden ostal zvest poslanstvu pravega učitelja. K njemu se še vedno rad zatečem in vselej sem tovariško sprejet. Z drugima dvema pa je bilo drugače.

Po nekaj letih so tudi meni zrasle čebelarške peruti. Svoje čebelarstvo sem razširil na dvanajst družin. Pa se je zgodilo, da je dobil čebelar, čigar čebelnjak je 50 metrov oddaljen od mojega, čez poletje v goste nosečo. Ker so bile njegove čebele zaradi tega jeseni dokaj šibke, je prišlo do najhujšega. Nastal je rop. Res so bile glavne udeleženke tega podviga moje čebele, toda gotovo jih tudi iz sosednjih čebelnjakov ni manjkalo. Najbolj žalostno pa je bilo to, da je mož ropanje sam povzročil, a me je kljub temu nesramno obdolžil, da sem čebele jaz namenoma zapeljal k temu. Ker je prišel tako ob vse čebele, sem mu bil pripravljen, prodati štiri družine po nižji ceni, a ob moji ponudbi zavrnil z besedami: »Nisem tako neumen, da bi kupoval čebele od tebe, ko bom morda že jeseni po tvoji zaslugi zopet obnje.« Sve-toval sem mu tudi naj se naroči na Slovenskega čebelarja, da se bo, če že meni ne verjame, iz njega poučil, kaj se lahko zgodi, ako pregleduješ čebele, ko ni nobene paše. A ni vse skupaj nič zaleгло.

Tudi naslednjemu svojemu učitelju sem začel nehote hoditi v zelnik, toda na drugem področju. Zato je postal mahoma neprijazen. Ker pa so najine čebele predaleč narazen, me ni mogel napasti tako neposredno kot prejšnji čebelar. Zmisliti si je bilo treba nekaj posebnega. In to je res storil. Ker sem ga prejšnje čase, ko sva si bila še dobra, večkrat obiskal v njegovem čebelnjaku, me je obdolžil vohunstva. Baje sem hodil k njemu samo zato, da bi spoznal njegov način čebelarjenja in ga potem sam uvedel v svojem čebelnjaku. Kaj takega pač nisem pričakoval. Četudi bi bilo kaj resnice v tem, bi bil lahko kvečjemu ponosen, da sem ga hotel posnemati. Vedel bi, da je na pravi poti in zadovoljen bi moral biti, da je pomagal svojemu tovarišu. Mimo tega, da sem vohunil, me je obdolžil še nekaterih drugih nečednih dejanj, ki pa jih na tem mestu ne bom navajal, ker so navadne čenče. S temi obdolžitvami je nastopil tudi na občnem zboru našega društva. Ker za občni zbor nisem vedel, nisem bil navzoč in se nisem mogel zagovarjati. Tako sem morda res postal v očeh nekaterih naših članov čebelarški kriminallec, ki se ga je treba izogibati. Upam pa, da se bo prej ali slej izkazalo, kdo je bolj hudoben.

Iz vsega tega je razvidno, da naši odnosi le niso tako idealni, kot se govori in piše. Morda je tudi to cokla, ki zavira napredek v čebelarstvu. Rešitev je v poostitvi članske discipline. Društva bi morala takšne spore na svojih sestankih obravnavati in razčistiti, na kateri strani je pravica. S tem bi dosegli enotnost v organizaciji in tudi med nami bi obveljalo načelo: eden za vse, vsi za enega, kot je to pri čebelah.

V svojem sestavku imen oseb, o katerih je bil govor, nisem navedel, ker nisem hotel obravnavati svojih osebnih stvari, ampak le podati neko splošno sliko o odnosih v naših vrstah. Ker mislim, da moj primer ni izjema, sem ga posplošil. Upam, da sem vsaj približno pokazal smer in način reševanja teh naših velikih malenkosti. Na morebitne odgovore prizadetih pa ravno glede na stališče, ki sem ga pri tem zavzel, ne bom odgovarjal.

JOZE PEKLAR

Neizprosna smrt je iztrgala v novembru 1962 iz čebelarških vrst dolgoletnega člana družine Maribor-Center, Jožeta Peklarja.

Pokojnik se je rodil v Mariboru dne 19. marca leta 1896. Po srednješolskih študijah se je zaposlil pri svojem očetu kot gradbeni mojster, po osvoboditvi pa je opravljal službo pri cestni upravi kot nadzornik. Čebelariti je začel že v zgodnji mladosti, najprej v AZ-panjih, nato v Kirarjevih. Pri pokojniku so se zbirali čebelarji ob vsaki priliki. Rad je pomagal posebno začetnikom; marsikateremu je podaril roj.

Bil je zvest naročnik Slovenskega čebelarja in drugih strokovnih publikacij. Kljub invalidnosti se je redno udeleževal čebelarških sestankov. Mariborski čebelarji ga bomo ohranili v trajnem spominu.

FRANC DOKL

Po večletnem bolehanju nas je novembra 1962 za vedno zapustil naš najstarejši član Franc Dokl. Rojen je bil leta 1906 na Velki. Čebelariti je začel že v zgodnji mladosti. Imel je izredno veselje do čebelarjenja in tudi strokovnega znanja mu ni

manjkalo. Kljub svoji bolezni in delu na posestvu je vedno našel dovolj časa za čebele. Skrbno jih je opravljal do zadnjega. Vsi smo ga cenili kot naprednega čebelarja. Zato smo tudi radi zahajali k njemu po nasvete. Vsak, kdor se je pri njem oglašil, je bil lepo sprejet in na vsako vprašanje, ki ga je zanimalo, je prejel iz njegove velike zakladnice izkušenj zadovoljiv odgovor. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Čebelarška družina Velka

IVAN VERDONIK

Člani ČD Maribor-Tabor smo izgubili agilnega čebelarja, veterana tov. Ivana Verdonika. Po kratkem bolehanju je umrl 5. julija 1962 v času, ko so njegove ljubljene čebelice, ki jim je žrtvoval ves prosti čas, najbolj rabile njegovo nego.

Ivan Verdonik se je rodil v Hočah 7. maja 1878. Njegov oče je bil mizar. Tudi naš pokojnik se je izučil te obrti, vendar ji ni ostal zvest, ampak je odšel k železnici, kjer je s svojo pridnostjo in vztrajnostjo stalno napredoval ter dosegel nazadnje mesto vlakovodje in bil kot tak tudi upokojen.

Na svojih službenih potovanjih je videl mnogo krajev, a noben ga ni tako priklenil nase kot naš Maribor, kjer je že v službeni dobi pri Betnavskem gozdu, pod vznožjem zelenega Pohorja, postavil zase in za svoje »muhe« lepo urejen domek. Tu je preživel svoje letne dopuste in negoval čebelice. Tu ga je obiskal marsikateri čebelar in posedel z njim na klopci pred čebelnjakom. Ob takih prilikah ni bilo prijetnega kramljanja ne konca ne kraja.

Verdonik je začel čebelariti v zgodnji mladosti. Kot dober praktik je dajal nasvete in nauke mlajšim čebelarjem. Bil je vedno naprednega duha in vedno pripravljen pomagati ljudem, ki so iskali njegovo pomoč. O njegovi veliki priljubljenosti je pričal pogreb, ki se ga je udeležila velika množica znancev in prijateljev. Med njimi je bilo mnogo čebelarjev, ki so mu v imenu družine in društva poklonili dva lepa venca. Marsikomu se je utrnila grenka solza v obeh, ko so zagrmel na njegovo krsto težke grude mastne zemlje in s svojim votlim zvokom oznanjale, da je na svetu vse minljivo.

Dragi Ivan! Naj ti bo lahka naša slovenska zemlja, ki si jo nadvse ljubil!

T. L.

PROSLAVA MEDNARODNEGA ČEBELARSKEGA DNEVA V LJUBLJANI

Ljubljanska čebelarška družina je slovesno proslavila Mednarodni čebelarški dan v četrtek dne 27. decembra 1962 v stranski dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Zavedni ljubljanski čebelarji so ta večer popolnoma napolnili lepo pripravljeno dvorano in sedli za belo pogrnjene mize s svojci, ki so jih bili povabili na to proslavo. Lahko rečemo, da je bila zbrana vsa čebelarška Ljubljana, ki je tako ponovno manifestirala svojo stanovsko zavednost.

Slavnostni govor je imel tov. profesor Edi Senegačnik. Uvodoma je prikazal pomen mednarodnega čebelarskega dneva, ki ga praznujejo čebelarji v decembru vsakega leta po vsem svetu v okviru mednarodne čebelarske organizacije »Apimondije«. Združujejo jih preko vseh meja čebele, ki niso samo njihove prijateljce, ampak tudi učiteljce, kako je treba živeti, da bi dosegli trajen mir med narodi.

Potem je opisal govornik razvoj čebelarstva v splošnem in posebej razvoj slovenskega čebelarstva ter poudaril, da so bili slovenski čebelarji vedno navdušeni za vsak napredek, čeprav so se trdo držali svojih preizkušenih načinov čebelarjenja in tudi panjev. Omenil je, kako velik pomen ima čebelarstvo za kmetijstvo in kako važno vlogo opravljajo čebele prav pri opravevanju sadnega drevja ter vseh mogočih kulturnih in industrijskih rastlin.

Ko je razložil še pomembnost medu, matičjega mlečka, cvetnega prahu in voska v vsakdanji prehrani, v zdravilstvu, v industriji in v izvozu, je končal svoj govor s temile besedami:

»Pravijo, da smo čebelarji delovni in marljivi ljudje. Le redko najdemo čas za razvedrilo in oddih. Nocoj je naš praznik. Zato praznujmo! Pozabimo za nekaj ur na vse številne vsakdanje skrbi in težave! Pokažimo svojim dragim gostom, ki so nocoj prišli v našo sredo, da znamo biti čebelarji tudi družabni in zabavni. Nocoj naj bo zares »en lep večer«, ki

naj izzveni v splošno zadovoljstvo naših dragih gostov in vseh čebelarjev.«

Po končanem govoru je dijakinja Marinka Senegačnik brala izbrane odlomke iz znane Maeterlinckove knjige »Iz življenja čebel« v Westroven prevodu, nakar je dijakinja Breda Mihelič deklamirala Zupančičevo »Pesem o ajdi«.

Nato so si čebelarji in njihovi gostje ogledali ruski barvni film iz življenja čebel. Po filmski predstavi je nastopil Operni kvintet, ki je pod vodstvom tenorista Antona Prusla zapel nekaj lepih narodnih pesmi. Te so bile vsem prisotnim zelo všeč in so še bolj dvignile slovesno razpoloženje. Po vsem tem pa je za urne pete poskrbel harmonikar, ki je zaigral nekaj tako poskočnih, da so prišli na račun mladi in stari plesavci. Marsikateri čebelar se je ta večer prijetno zabaval in se počutil kakor riba v vodi. Toda prekmalu je prišla polnoč, ko smo se morali raziti. Takrat smo vsi od kraja priznali, da je bil to zares lep večer in da bi ob sproščenem kramljanju lahko dočakali tudi zoro. Odhajali smo s prijetno zavestjo, da smo ljubljanski čebelarji dostojno proslavili mednarodni čebelarški praznik.

ČEBELARSKA RAZSTAVA V MARIBORU

V počastitev Mednarodnega dneva čebele je Čebelarško društvo za Maribor in okolico priredilo čebelarsko razstavo pod geslom: »Čebela v službi kmetijstva« in »Med hrana, zdravilo«. Razstava je trajala od 25. novembra do 2. decembra 1962. Odprta je bila vsak dan od 9.—16. ure. Razen tega je društvo okrasilo izložbeno okno »Semenarne« v Vetrinjski ulici, čebelarška družina Maribor-Tabor pa okno »Semenarne« v Dvorčakovi ulici. Prireditelji vsega tega so se že dolgo zavedali, da je taka razstava v našem mestu potrebna, kajti poteklo je od zadnje v okviru Mariborskega tedna skoraj 10 let. Zaradi pomanjkanja ali neprimernosti prostora smo to misel venomer odlagali. Naposled smo se le odločili, da priredimo razstavo

v skromnih prostorih svoje poslovalnice v Tyrševi ulici 26. V tako majhnem prostoru pa ni lahko urediti pestre in zanimive razstave. Potrebno bi bilo prikazati zgodovinski razvoj čebelarstva vsaj na Slovenskem ozemlju, panje in čebelarke potrebščine, najvažnejše o čebeljih boleznih in škodljivcih, pravilno škropljenje sadnega drevja, obsežno čebelarstvo literaturo in še marsikaj. Za vse navedeno smo se morali zaradi utesnjene prostora omejiti na

Kljub skromni propagandi v časopisu in radiu smo bili s številom obiskovalcev zadovoljni, saj jih je bilo povprečno dnevno nad dvesto. Najbolj zanimivo in obenem razveseljivo pa je to, da se je mladina srednje kmetijske šole, učiteljska, gimnazije, osemletk in drugih šol živo zanimala za to našo prireditev. Prijetno je čebelarju pri srečanju, ko prebira v spominski knjigi zapiske o vtisih teh mladih ljudi, bodočih kmetijcev, učiteljev itd. Prepričan sem, da bodo

Mariborčani so mednarodni čebelarški dan proslavili z lepo urejeno razstavo

najnujnejše. Na najbolj vidnih mestih smo razpostavili plodove rastlin, katerih cvetove oplojujejo čebele. S pestrimi grafikoni, s slikami in številkami smo izpopolnili razlago.

Otvoritvi razstave so razen čebelarjev bližnjih čebelarških družin Maribor mesto, Maribor-Tabor in Pekre-Studenci prisostvovali tudi okrajni veterinarski inšpektor dr. Menina ter občinska veterinarja dr. Fideli in dr. Čuk. Kmetijski referenti mariborskih občin se vabilu niso odzvali. Predsednik društva tovariš Močnik je v pozdravnem govoru poudaril zaostajanje kmetijstva za industrijo in nezanimanje za čebelarstvo v splošnem, kar je dalo povod za razstavo.

Prav ti čebele bolje cenili in jim priznali tisti ugled, ki jim gre. Potem se nam ne bo treba več bati, da bi kdo nepravilno in ob nepravem času škropil sadno drevje. Prav zategadelj so čebelarke razstave potrebne, saj lahko nazorno prikažejo vse, kar bi morali sicer objavljati v dnevnih in drugih časopisih.

Malce čudno je, da se v knjigo vtisov ni vpisal niti en novinar! Tudi ogledal si razstave ni! Res je, da novinarjev nismo posebej vabili, smo pa naročili oglase o naši prireditvi v radiu in mariborskem dnevniku »Večer«, ki so jih gotovo brali in bili tako o njej obveščeni.

Še na nobeni tovrstni prireditvi nisem opazil, da bi si obiskovalci tako skrbno

ogledali razstavljenе predmete. Vsaka slika, grafikon, literatura je bila deležna nenavadne pozornosti. Dežurna čebelarja sta imela mnogo dela s tolmačenjem in sta često komaj sledila z odgovori najrazličnejšim vprašanjem. Iz tega je razvidno, kako veliko je zanimanje za čebelarstvo pri naših ljudeh. Naravnost pristrčen je bil prizor z otrokom, ki se je ustavil pred nekim grafikonom, se prijel z ročicami za glavo in vzkliknil: »Za kilogram medu opravijo čebele tako dolgo pot, kot je dvakrat okoli sveta, in pri tem obiščejo 32.000.000 cvetov!« Ti mladi obiskovavci so se zanimali zlasti za panje in njih notranjo opremo, pri točilu pa se prav noben deček ni vzdržal, da ga ne bi vsaj malo zavrtel. Neki deček z blestečimi črnimi očmi mi je pomenljivo dejal: »To bi jaz zelo rad delal!« Odgovoril sem mu: »Kmalu boš velik fant! Postal boš čebelar in tedaj boš točil med kot ga mi sedaj.« Očitno je bil z mojim odgovorom zadovoljen. Obrazek mu je zasijal od veselja in dolgo me je vprašujoče gledal v oči, kot bi se hotel prepričati, če bo to res, kar sem mu rekel. Odraslejši študentje so si zapisovali v svoje beležnice, kar jih je najbolj zanimalo. Posebno ob bioloških slikah, ki nam jih je za razstavo posodila Zveza čebelarskih društev, so se dolgo časa drževali. Precej je bilo tudi takih obiskovavcev, ki so nam po ogledu razstave pripovedovali iz svojih lastnih izkušenj, kako zdravilen je med in kako si lajšajo bolečine z njim, o zdravilnosti matičnega mlečka in uporabnosti voska pri raznih mazilih.

Iz vrste vtisov nekaj zanimivih zapisov:

Razstava je sicer majhna, vendar dobro urejena in izredno poučna za vsakogar. — B. Menina.

Razstava je odsev marljivosti čebele. — Dr. Fideli.

Z razstavo smo bili zelo zadovoljni. Iskreno vam čestitamo k doseženim uspehom. — Osnovna šola »Drago Kobal«

Razstava je bila dobro pripravljena. Pojasnila so tovariška in natančna. Čim več bo takih razstav, tem prej bomo spoznali, kako važna je čebela v zdravstvu in sadjarstvu. — Kelbič.

Dijaki III. e razreda s Srednje kmetijske šole pa so zapisali: Razstava je zelo dobro organizirana. Pojasnila so pestra in zanimiva, vendar iz njih nismo mogli vsega doumeti, ker smo o čebe-

larstvu premalo poučeni. — Sledi 25 podpisnikov.

V imenu organizacijskega odbora čebelarske razstave se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam razstavo omogočili in pri njej sodelovali, kakor tudi vsem obiskovavcem, od zadnjih pa še posebej tistim, ki so zapisali svoje vtise. Vseh vtisov iz razumljivih razlogov nismo mogli objaviti, bodo pa nam v vzpodbudo za nadaljnje delo.

Jože Resnik

ČEBELARSKA RAZSTAVA V PTUJU

Čebelarsko društvo v Ptujju je priredilo od 16. do 23. septembra 1962 v dvorani Mestnega ljudskega odbora pod pokroviteljstvom tega odbora čebelarsko razstavo, združeno z veselico in srečolovom. Razstavo je odprl predsednik društva tov. Topolovec ter po kratkem nagovoru predal besedo tov. dr. Vladimiru Vrečku, šefu veterinarskega zavoda v Ptujju, kot zastopniku MLO. Nato je govoril še predsednik čebelarskega društva Maribor, tov. Močnik, kot zastopnik Zveze čebelarskih društev v Ljubljani in nazadnje blagajnik istega društva, tov. Struna. Vsi trije so govorili o pomenu razstave ter o važnosti čebel za kmetijstvo, industrijo in zdravstvo. Poudarjali so, da je bila razstava navzlic slabi letini prav dobro pripravljena. Kljub temu da je bila dvorana dokaj velika, je bila za vse razstavljenе predmete skoraj premajhna.

Pravi čebelar ne goji čebel samo zaradi lastne koristi, ampak še mnogo bolj v prid splošne skupnosti. Saj oplodijo čebele 80 % sadnega drevja, proizvajajo vosek in donašajo med. Brez čebel bi bilo izgubljenih na tisoče ton nektarja, zaradi česar bi bilo naše gospodarstvo prikrajšano za precejšen dohodek.

Predmete so razstavili večinoma starejši člani ptujškega društva. Tu si lahko videl najrazličnejše panje od najstarejšega čebeljega bivališča v drevesnem duplu preko slamnatih košev, kranjčev in prvih panjev s premičnim satjem tja do sodobnega žnidersiča in amerikanca. Pozornost je vzbujalo šest družin živih čebel, ki so bile nameščene v nalašč za to izdelanih panjih s šipami na dveh straneh. Tudi voska, od najlepšega do najslabšega, je bilo precej in niti parafina, ki ga brezvestni ljudje primešavajo vosku, da bi z njegovo pro-

dajo čim več zaslužili, ni manjkalo. Medovi različnih vrst so bili razstavljeni v primernih kozarcih. Po stenah so visele slike, ki so prikazovale čebelnjake, panje na prevozu z železnico, kamioni, ladjami itd. Razobešene so bile tudi diplome in odlikovanja, ki so jih prejeli naši čebelarji na raznih razstavah.

Tudi na čebelarkega veljaka Antona Janša nismo pozabili. Predstavljal sta ga dva doprsna kipa; eden je bil iz čebeljega voska v velikosti 40 cm, drugi iz mavca. Prav tako je bil zastopan naš čebelarški učitelj Jurancič z dokazi svojega dela. Na proslavo ob stoletnici njegovega rojstva so nas spomnile razne fotografije. Lepo so bile razvrščene čebelarke knjige in revije. Videti je bilo vse letnike Slovenskega čebelarja, vezane in posamezne številke od prve do zadnje, nadalje oba dela Sodobnega čebelarstva in še mnoge druge čebelarke knjige v slovenskem jeziku, razen tega pa še nekatere hrvatske, srbske, nemške, italijanske in najnovejše ruske. Nadalje so bili razstavljeni razni pripomočki, ki jih uporablja čebelar pri svojem delu.

Na tej razstavi je sodeloval tudi Zavod za čebelarstvo iz Ljubljane. Ta je razstavil razen ameriškanskih in Znidaršičevih panjev še vosek, med, medene sate, satnice, cvetni prah, matični mle-

ček in medeno pecivo od navadnih keksov do škofjeloških medenjakov.

Obisk razstave ni bil zadovoljiv, kljub temu da je bila vstopnina nizka, za osebo 50 din, za šolarje 10 din. Pričakovali smo, da bo več zanimanja posebno od strani kmetijskih zadrug, državnih posestev in okoliških šol. Najbolj žalostno pa je, da so to našo prireditev, ki je zahtevala mnogo truda in časa, omalovaževali celo nekateri člani naših družin, čeprav so bile te posebej pisмено obveščene, kdaj in koliko časa bo odprta. Tisti, ki so si razstavo ogledali, pa so bili z njo zelo zadovoljni, saj so dobili na vsako vprašanje, ki jih je zanimalo, primerno pojasnilo, medtem ko smo za večje skupine priredili celo kratka predavanja. Obiskovavci so odhajali z razstave naravnost hvaležni čebelarjem in razstavnemu vodstvu, ker so jim pokazali toliko lepega in poučnega. Zatrjevali so nam, da bodo znali sedaj bolj ceniti čebele in naše delo. Za njih naklonjenost se jim najtopleje zahvaljujemo. Še posebej pa se zahvaljujemo vsem našim članom, ki so pri razstavi sodelovali ali karkoli darovali za srečolov in veselico ter s tem pripomogli k boljšemu stanju društvene blaginje.

F. K.

Del čebelarke razstave v Ptuj

POROČILO ZA DECEMBER

Decembar je bil izredno hladen, posebno v prvi in zadnji mesečni tretjini, medtem ko je bila druga nekoliko toplejša. Zemlja je bila večinoma pod tanko snežno odejo. V zadnji dekadi je bilo tudi zelo vetrovno. Srednje mesečne topline so bile pri vseh naših opazovalnicah pod lediščem: od $-2,1^{\circ}\text{C}$ (Bučkovci-Videm ob Ščavnici) do $-5,1^{\circ}\text{C}$ (Dražgoše, Lovrenc na Poh.). Najnižjo dnevno temperaturo je dosegla opazovalnica Pušča-Bistra 28. decembra (-18°C), najvišjo dnevno pa Lendava 17. decembra ($+11^{\circ}\text{C}$). Istega dne je imela opazovalnica Prosenjakovci $+10^{\circ}\text{C}$, ostale pa vse nižje temperature. Zato štiri opazovalnice niso imele nobenega izletnega dneva, druge pa enega (le Svibnik-Črnomelj dva) v drugi dekadi, to je 17. decembra. Ponekod so se ta dan čebele kar dobro spreletele in očistile. Za sedaj v prezimovanju ni bilo opaziti posebnih motenj, le izleti so zelo skopi. Poraba hrane je normalna (mes. povpreček $-89,5$ dkg).

Breg-Tržič: Zadnji izlet je bil 27. oktobra, a še ta zelo šibak.

Dražgoše-Šk. Loka: Zadnji izlet je bil 14. oktobra.

Prosenjakovci-M. Sobota: Debel, vlažen sneg je napravil veliko škode v sadovnjakih, pa tudi v akacijevih gozdovih. Senice so tako močno pritiskale k panjem, da so premaknile zapornice pri žrelih.

Pušča-Bistra: Čebelje družine normalno prezimujejo.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplota $^{\circ}\text{C}$	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	dnevni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg-Tržič	- 10	- 10	- 10	- 30	- 3,9	-	4	31	118
Dražgoše-Šk. Loka	- 50	- 30	- 20	- 100	- 5,1	-	1	31	106
Zerovnica-Postojna	- 45	- 30	- 10	- 85	-	-	2	23	87
Rogatec	-	- 20	-	- 20	- 4,1	1	6	5	24
Lovrenc na Pohorju	- 20	- 25	- 20	- 65	- 5,1	-	2	31	66
Selnica ob Dravi	- 28	- 38	- 42	- 108	- 4,1	1	6	31	93
Lovrenc na Drav. polju	- 60	- 30	- 50	- 140	- 4,9	1	2	31	92
Cezanjevci-Ljutomer	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bučkovci-Videm ob Ščavnici	- 10	- 40	- 60	- 110	- 2,1	1	1	31	59
Prosenjakovci-M. Sobota	- 50	- 50	- 30	- 130	- 3,8	1	6	21	74
Lendava	- 10	- 20	- 25	- 55	-	1	3	31	109
Podtabor-Struge	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Svibnik-Črnomelj	- 20	- 35	- 25	- 80	-	2	3	23	36
Pušča-Bistra	- 70	- 50	- 80	- 200	- 2,7	1	4	4	48
Ljubljana	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Povpreček	-	-	-	- 89,5	-	-	-	-	-

DVODNEVNI TEČAJ ZA VZREJEVAVCE MATIC

V dneh 2. in 3. februarja t. l. bo Zveza priredila v prostorih Studentovskega doma srednje tehnične šole v Ljubljani, Vidovdanska 7, dvodnevni tečaj za vzrejevalce matic. Predavanja bodo vsak dan dopoldne in popoldne. Na tečaju bo predelana tale snov:

Sobota, 2. februarja od 8. do 10. ure: Čebele v živalskem sistemu. Čebelje pasme. Razlikovalni znaki glavnih treh evropskih pasem. Biološke posebnosti čebeljih družin.

Od 10. do 12. ure: Zakaj je vzreja matic potrebna. Zboljšanje starih načinov vzreje. Sodobna vzreja.

Od 14. do 16. ure: Anatomija spolovil. Partenogeneza in razne teorije o partenogenetičnem nastanku trotoev. Parjenje in umetno osemenjevanje matic. Trotoevost čebel in rojenje.

Od 16. do 18. ure: Vzrejni načini. Rednik in maticar. Naseljevanje prašilnikov. Köhlerjev način prašenja matic. Plemenilne postaje.

Nedelja, 3. februarja od 8. do 10. ure: Zaleganje. Metamorfoza. Razvoj zarodka v čebeljem jajčecu. Delitev celičnega jedra in pomen kromosomov. Zoritev spolnih celic in oplodba. Dvospolnost.

Od 10. do 12. ure: Označevanje matic. Kako uporabljamo sprašene matice. Dodajanje in razpošiljanje matic.

Od 14. do 16. ure: Modifikacije in mutacije. Monohibridno križanje in Mendlova pravila. Vzratno križanje in posebnosti dedovanja pri čebelah. Polihibridno križanje. Multipla alelija.

Od 16. do 18. ure: organizacija vzreje in odbiranje čebeljih družin. Rejna okrožja, Vzrejno knjigovodstvo.

Društva, ki nameravajo poslati na ta tečaj svoje člane z namenom, da se seznanijo s sodobno vzrejo matic, morajo vsaj do 1. februarja t. l. sporočiti Zvezi njih imena. Za udeležence tečaja smo preskrbeli hrano in prenočišča po znižani ceni. Celodnevna hrana bo stala 350 din, prenočnina pa 500 din. Stroške za hrano, prenočnino in prevoz mora poravnati društvo, v kolikor ne bodo tega tečajniki sami storili. Zveza bo plačala predavatelje in najemnino za prostore, kjer bodo predavanja. Upamo, da bo udeležba zadovoljiva in da bodo udeleženci odnesli s tega tečaja nove pobude za nadaljnje uspešno delo v čebelarstvu.

IZ KRANJA

Podgorje — od Preddvora do Cerkelj — nekdanj steber gorenjskega čebelarstva, razpada. Rušijo jih sile, ki jih ni več mogoče zavreti. Smrt kosi neusmiljeno. V zadnjem času je pobrala kar tri znane čebelarske korenine: Regovca iz Preddvora, Miha Jegiča iz Možnjanc nad Preddvorom in Janeza Snedica iz Zgoranje Bele. Mnoge, med njimi Jocifa, Polajnarja in Bobnarja, pa ovirajo dolgotrajne bolezni, da opuščajo čebele, ker ne zmorejo več težav, ki so v zvezi s prevažanjem. Tako zijajo prazni čebelnjaki in z enim ali dvema kranjičema pričajo o nekdanji čebelarski slavi. Mladina hiti za zaslužkom v industriji, prosti čas pa izpolnjuje s športom. Stanje je naravnost obupno. Naši čebelnjaki so brez čebel in čebele brez varuhov.

J. L.

DRUSTVA

prosimo, da naj vplivajo na svoje čebelarske družine glede pravočasne odpošiljatve vprašalnih pol. Društva naj iz teh sestavijo zbirno polo in jo pošljejo čimprej v nadaljnjo uporabo Zvezi. Do sedaj smo teh vprašalnih pol zelo malo prejeli in, če bo šlo to delo tako počasi naprej, nam ne bo mogoče sestaviti poročila o delovanju naše organizacije v preteklem letu.

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

bo imelo čebelarsko društvo Murska Sobota 10. februarja 1963 v gostilni »Grozdek« v Murski Soboti ob 8 uri. Na zborovanje vabimo vse člane društva in tudi druge čebelarje, ki do sedaj še niso organizirani.

OPOZARJAMO

vsa društva, družine in posameznike na spremembo številke našega tekočega računa. Kot je označeno na drugi strani ovitka Slovenskega čebelarja se ta glasi sedaj takole: 600-14/603-116

PRODAM

sedem nenaseljenih popolnoma novih in štiri stare AZ-panje na 9 satov. Stane Bule, Ljubljana, Jurčkova pot 73.